

A lét peremén: Etiópia

2009 június 10. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Etiópiát a külföldi utazók általában a legrejtélyesebb afrikai országnak írják le. Okkal. Aki pedig még sosem járt ott, szinte semmit sem tud róla. Legföljebb egyetlen fogalom villan belé: éhínség. S ez sem ok nélkül.

Ez a titkokat rejt? ország csak akkor bukkan fel a hírekben, amikor csonttá-b?rré aszott, az éhhalál küszöbén

hever? feln?tteket, gyerekeket mutatnak. Olyankor érkeznek a segélyszállítmányok, a tévénéz? borzong, aztán megy minden tovább: a világ három legszegényebb országának egyike éli megszokott életét.

Na de ki megy el „csak úgy” Etiópiába? Nagyon, nagyon kevesen. Addisz Abeba, a közel 5 milliós f?város els? látásra még nem sejteti a borzalmakat. Az utolsó császár, a 45 éven át uralkodó, 1975-ben el?zött Hailé Szelasszié császár idejében emelt „modern” épületek, a Churchill Road bankjai, középületei diszkréten eltakarják a bádogtet?s kalyibákat, a koldus, a hajléktalan meg ugye számunkra sem szokatlan látvány. Békésen megfér egymás közelében Júda oroslánjának, a császári hatalom emlékének szobra és az 1991-ig tartó szovjetbarát rezsim idején emelt h?si emlékm?, az olasz megszállás éveit idéz? Piazza negyed és Kelet-Afrika legnagyobb piaca, a Merkato.

Hetven kilométernyi kifogástalan aszfaltút észak felé – aztán következnek az igazi Etiópia, az 1800-2500 méter átlagmagasságú felföld, mely egy kb. 50 millió évvel ezel?tti hatalmas bazaltömlés-sorozatnak köszönheti létét. Kis falvak, vagy nagyobbacsokkák – ilyenekben él a 65 millióra becsült népesség 90 százaléka. Kunyhókban. A kerek alaprajzú tákolmányok alig rínak ki barnás környezetük?l. Mert erd? már nincs, rég kivágták, t?zifának, épít?anyagnak, term?földnyerés miatt.

A mai Etiópiát a kizárólag Ausztráliában ?shonos, ide úgy száz éve behozott eukaliptusz tartja életben. Ebb?l készül a kunyhók váza (köztük sár és trágya keveréke adja a szigetelést), ezzel, meg a kupacokba rakott, szárított trágával tüzelnek a kunyhók el?tti, néhány k?darabból álló „t?zhelyen”. Március van, ez még a száraz évszak, a nagyobb es?k júniustól szeptemberig tartanak. Mármint a felföldön, mert a keleti síkvidékeken néha szinte csapadék nélkül múlik el az év.

Mostanság éppen szántanak, keskeny barázdát hasító egyszer?, ökor húzta ekével a köves talajba. Ha elég es? esik, a családok talán kihúzzák éhezés (de nem nélkülözés) nélkül a következ? termésig. Ha meg sok esik, az erózió fölfalja a term?földet a mindenütt meredek lejt?kön.

Mégis inkább a természeti szépségekr?l kellene írnom. Mondjuk a Grand Canyonnal veteked? szurdokról, melyet a Kék-Nílus vágott a fennsík bazaltjába, s melyet pont a legfenségesebb szakaszán tilos fényképezni egy „stratégiai jelent?ség?” híd miatt.

Aztán ott van a kés?bb óriássá váló folyam „forrása”, ahogy kilép a Tana-tóból, hogy pár kilométerrel odébb mint a Kék-Nílus vízesése zúduljon alá 40 méteres magasságból. Szólnom kellene a 4000 méter fölé emelked? csúcsokkal övezett Simien Nemzeti Parkról, ahol óriás lobéliák n?nek és a kizárólag itt él? gelada páviának száz egyedre is rúgó bandái tépdésik szaporán a satnya, sárga füvet, szinte egyetlen táplálékukat. A hátborzongatóan mély völgyekkel felszabdalt platón szinte egyetlen négyzetméter sem marad kihasználatlanul.

Teraszos kisparcellák tízezrei tarkázzák a tájat, ökrök vontatta gyatra eke hasítja a köves, rögös talajt, melyb?l irgalmatlan kemény, ám csekély hatásfokú munkával talán sarjad annyi termés, hogy a környékbeli kunyhók lakói talán kihúzzák a következ? betakarításig.

S milyen szépnek látszik minden odaföntr?l, a legmagasabb gerincekre is fölkúszó, még az olasz megszállás alatt épített serpentinút magasából. A kényelmes, tábori konyhával, h?t?szekrényel is felszerelt terepjáró túrakocsi mint valami ufó ereszkedik le az ember lakta tájra, ahol már kétezer éve is fejlett kultúrák, birodalmak léteztek, s a középkor ortodox keresztényei színpompás freskókkal díszítették templomaikat, vagy éppen a k?zetbe vájták szentélyeiket, mint Lalibelában, vagy Tigrayban.

Afrika egyetlen állama, mely sosem volt gyarmat, valahogy mégis kicsúszott a mégoly csekély fejl?dés sodorvonalából is. Nincsenek értékes ásványkincsei, gazdasága a felföldön termesztett kávé aktuális világszociális árától függ, ráadásul a súlyos aszályok mellett az utóbbi egy-két évtizedben polgárháborúk, puccsok sújtották.

Úton-útfélen ma is látni az 1991-es harcok maradványait, a mára már kibelezett, rozsdásodó tankokat, s az egyébként mindenüvé csak állatterelget? botjokkal járó falusi férfiak némelyikének vállán – talán státuszszimbólumként – ósdi géppisztoly is lóg.

Mégis inkább a gyerekekr?l kellene írnom, akik nem szerepelnek egyetlen útikönyvben sem. A csillogó szem?, légylepte arcú, mezítlábás, rongyos ruhájú gyerekekr?l, akik már hat-hétéves korukban marhát, kecskét legeltetnek, vagy a még kisebbekre vigyáznak.

A városi gyerek hangos „jujuju!” kiáltással üdvözöl, aztán persze pénzt kér, ennivalót kér, mert szemmel láthatóan éhes, és a város semmit sem ad. Itt nincs soványka tehén, amit meg lehetne fejni, nincs egy tenyérnyi föld, mely legalább kevéske zöldséget adna.

A vidéki gyerek más. Ha falun, kisvárosban áthúz, de inkább átdöcög járművünk, akár száz méternyi távolságból is képesek felénk rohanni, vagy csak úgy álltunkban integetni; nem mintha várnának valamit, a visszaintegetéssel is beérik; tünékeny megjelenésünk eseménynek számít.

Történik valami, ami más, mint a megszokott. Hát még ha meg is állunk ebéddidőben, valahol az országút mentén! Azt hinnénk, néptelen környéken járunk, aztán percek alatt vagy húsz-harminc gyerek fogja körül a kocsit. Ülünk a tábori széken, eszünk, de meg állnak mögöttünk csendben, s csak néznek. Szívszorító érzés. Mert nem adhatunk. Ötnek, tíznek talán, de akkor hol marad a többi. Ritkán szólnak, legföljebb a nagyobbcskák próbálják csiszolni angoltudásukat.

Kezükben rongyos irka, tankönyv. Nem kérnek pénzt, se ételt, csak tollat. Mert még az sincs. Egy részük talán befejezi az általánost, a többség azonban időnek elhárítva kimarad. Dolgozni kell. És ha el is végzik, mi lesz belőlük? Ugyanolyan szegény paraszt, mint apja, nagyapja, ugyanazt a földet túrja, ugyanolyan kunyhóban lakik majd saját öt-hat gyerekével, legföljebb a szalmatetőt cseréli le bádogra. Fölfelé vezető út nincs. Nincs középosztály, vagy ha mégis, elenyésző kisebbséget alkot a 65 milliós népesség egyre duzzadó tengerében.

Ön, tisztelt olvasó, aki most e sorokat böngészi, ha majd ebédjét vagy vacsoráját fogyasztja, gondoljon arra csak egyetlenegyszer, hogy egyetlen étkezése árából tíz-tizenöt etiópai gyermek egy egész napra jóllakhatna. Nekem sokszor eszembe jut, mást nem tehetek.

Németh Géza, mno.hu

Ajánló